De
352

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000001

5 Hs. g. 6.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000003

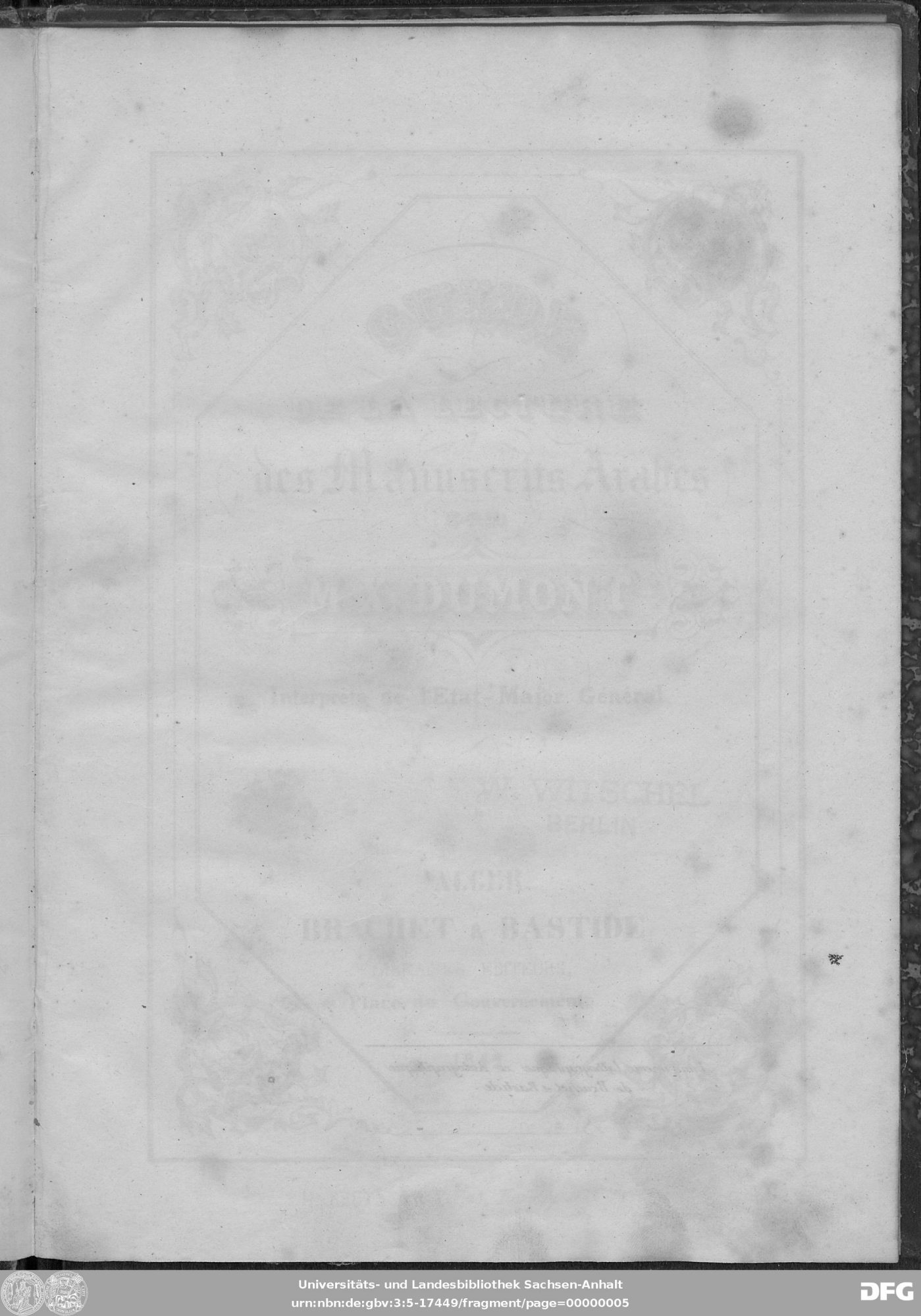

Imprimerie Lithographique et Autographique
de Brachet et Bastide.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000006

GUIDE

DE LA LECTURE

des Manuscrits Arabes

PAR

M. X. DUMONT

Interprète de l'Etat-Major Général.

W. WITSCHEL
BERLIN

ALGER.

BRACHET & BASTIDE

LIBRAIRES ÉDITEURS,

Place du Gouvernement.

1842.

H. REUTHER's *Verlag, Karlsruhe (Baden).*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000007

Imprimé en vertu de l'autorisation de Monsieur
le Gouverneur Général de l'Algérie,
en date du 1.er Aout 1841.

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

PRÉFACE.

M. Caussin de Perceval a dit : la plus grande difficulté en arabe, c'est de lire

C'est pour aider à vaincre cette difficulté que nous avons conçu le plan de cet ouvrage, dont l'idée est simple en dont voici l'explication. Nous avons réuni vingt-cinq pièces autographes de différentes écritures courantes, nous avons mis en regard de chacune d'elles, leur texte écrit en caractères se rapprochant le plus de la typographie arabe, en destiné à faciliter la lecture des mots difficiles ou douteux.

L'intelligence de ces textes a été complétée par leur traduction en Français.

Cet ouvrage n'a aucune prétention à la science, il n'a pour but que l'utilité que nous avons signalée ci-dessus. Dans le rapport scientifique et grammatical, nous renverrons le lecteur à l'excellente Chrestomathie de M. Bresnier, professeur d'Arabe littéral au Collège d'Alger.

الحمد لله وحده وكفى

N°1.

من حضرة الغفلان ذو الغنا المتوجه بكفالة امور الحج الى
جميع كبى اهى بيا السلام عليكم ورحمة الله وبركته : يقبيه نعلكم خبير
ان شاء الله انه بموجب امر سعادة المعظم اجنبي الكبير سر بلاده
مبيار اتباع الصبابجية الساعرجا راح يمشي لعندكم كل جل يكون هو
الحاكم عليكم بعدي اما مجرد ما انتم تجي واحد منكم بيا سز الكامل
الكل راح ينعم بي بيه بلان والسلام كتبا بالجي اي تلاتي يوم
الخميس اواسط شهر رجب سنة ١٢٥٥ كتب عن اذنه الواضع
كما يعرف الجميع اعلاه

N°1 bis.

انا اغنة الغي بكبي جميع الصبابجية الي على بر علوش فاير بنت
سليمان نعلمكم انه بعد اوني انا اعطينا الاتباع الصبابجية
الاسير بلاده بالواجب عليكم تسمع كلامه كانه عامل هذا الغي بيا
السلام عليكم وعلى جميع المومنين الي كانوا واقفين

ووفقه الله ابين

الحمد لله وحده وكفى

N°1.

من حضرة الفبطان لاغا المتولي بكابة امور العرب

الى جميع كبراء عربب السلام عليكم والرحمة والبركة

يليه نعلمكم خيران شاء الله انه بموجب امر سعادة المعظم

الجنيرال الكبير سي جلان جسيال امتاع الصبايحية —

المساعدين راه يمشي لعندكم لاجل يكون هو الحاكم عليكم

لحدوث امر جديد وانتم تخبروا جماعة عربب بهذا الاجل

ان كل واحد منهم يعرب سي جلان والسلام كتب بالجزاير

بتاريخ يوم الخميس اواسط شهر رجب ع ١٢٥٢ كتب

عن اذن الوضع طابعه الرميع اعلاه

N°1 bis.

انا اغة العرب وكبير جميع الصبايحة الى علي بن علوش ظاهر يمشي

سليمان نعلمكم انه هذا امرنا اعطيناه للجسيال امتاع الصبايحة

السيو جلان بالواجب عليكم تسمع كلامه كله لانه حامل خطنا الشريف

السلام عليكم وعلى جميع المومنين الى كانوا وافقين

وعفه الله امين

N°1 Louange à Dieu! en il suffit.

De la part de sa Seigneurie, le capitaine-aga, chargé de la totalité des affaires arabes: A tous les Grands des Arabs; Que le salut en la miséricorde de Dieu soient sur vous. Je vous annoncerai, pour le bien, s'il plaît à Dieu, que, vertu des ordres de sa Seigneurie, l'honorable Général en Chef, (M. un tel), officier aux Spahis auxiliaires, va chez vous pour prendre le commandement de votre tribu jusqu'à nouvel ordre. Vous devrez prévenir de cela la tribu des Arabs, pour que chacun reconnaisse M. un tel, (pour son Chef) Salut.

Ecrit à Alger, à la date du jeudi, vers le milieu de redjeb 1252, par ordre de celui qui a apposé son cachet illustre ci dessus. Que Dieu le protège!

N°1, bis.

Nous, Aga des Arabes en Commandant le Corps des Spahis, faisons savoir à Ali ben Allouchi, caïd des Beni Seliman, que tels sont les ordres que nous avons donnés à l'officier des Spahis, Monsieur un tel, en qui en conséquence, (lui caïd) devra se conformer à tout ce que lui dira (l'officier de Spahis) porteur de notre auguste écrit.

Salut sur vous (le caïd) et sur tous les vrais Croyans qui seront présents.

Que Dieu le protége (l'Aga) !

Ainsi soit-il !

الحمد لله وحده   وصلى الله على سيدنا ومولانا محمد وآله

N° 2.

شهد بمضمنه [illegible] البيلاني ومحمد بن احمد السفلاوي وانهم يعلمون علما يقينا ان الحاج علي بن علال الدباغ من
مدة سنين بيد محمد بلعوان وهو بيد الصدوعي واحمد وابنهم والتهم باعوا بجنانه الزهرة وعفوا واحوا من عاملين
الكتاب المذكور بلدنا والكعابي علوده ونلامذ [illegible] واحوز [illegible] من النور الحمود والنجمي والنجم كل ذلك [illegible] ونعتوا فيه
البيع من المسلخ المذكور بجنانه نبلاسا [illegible] من الشباب والجيار والسبلات [illegible] بثمن قدره [illegible] دينار
كل دينار [illegible] صغار وقبض [illegible] وشهدوا على الحاضرين بالقبض المذكور على [illegible]
[illegible] وتاريخ [illegible] رمضان
عام [illegible] الغني الى الله عبد [illegible] لطف الله به امين

الحمد لله [illegible] الغني الكبير عبد [illegible]
[illegible] لطف
الله به امين

الحمد لله وحده وصلى الله على سيدنا محمد واله وصحبه وسلم

شهد لدينا سي الضيف اليملاي ومحمد بن اعمر السفلاوي وانهم يعلمون علم يقين ان المكرم علي بن علال اتباع من ورثة سي محمد بلعوان وهم سي احمد وعمر احسان واعلم وانهم باعوا صفقة واحدة وعقدا واحدا من حامل الكتاب المذكور ما على ملكهما بعلوده وتلاميده احوزهما من البور والمعمور والشجر والحجر كل ذلك الا وبتوا بيه البيع من المبتع المذكور بيعا بتا بتلا سالما من الثنيا والخيار والمبطلات باسرها بثمن قدره مايتي دينار صرف كل دينار تسعة اريالات دراهيم صغار وقبضوهم تماما وشهدا على اقرارهم بالقبض المذكور علي بن عمد وش واحمد بن والي ومحمد بن حسان وقع ما ذكر من البيع والقبض بسنين كثيرة وتاخر الكتب والاداء الى اوايل شهر الله المعظم رمضان عام ١٢٣٣ء

كاتبه الفقير الى الله عبد الرحمان بن طلحه لطف الله به امين امين

الحمد لله الخط اعلاه هو الفقير السيد عبد الرحمان بن طلحة كما جاء ثبوته وعليه يجاز عبد ربه احمد بن محمد البحري لطف الله به امين

N.° 2.

Louange à Dieu !

Que Dieu répande ses faveurs sur notre Seigneur Mohamed, sur sa famille et ses compagnons, et qu'il leur accorde le salut.

Il a été attesté, par devant nous, si el Hadj el Amelali ben Mohamed el Sekelaoui, qu'il est parfaitement connu que l'honorable Ali ben Allel a acheté aux Héritiers de si Mohamed Boualouan, qui sont si Hamen Amar Hassein, et leur mère, lesquels ont vendu en une seule fois, et par un seul acte au porteur de l'écrit susdit, la totalité de leurs biens, situés à Aïouda Telamdil en entre les deux (localités) tant ce qui est en friche que cultivé, planté d'arbres ou couvert de pierres, tout cela est vendu définitivement à l'acheteur susdit par un acte (de vente) complet, sans retour aucun, et sans qu'il soit possible de l'annuller, moyennant un prix de 100 dinars, au change de neuf réaux d'abbam devax (douze sous) le dinar (Les

vendeurs ont reçu le montant complet (de la vente); en ont témoigné de leur déclaration en de l'argent qu'ils ont reçu, Ali ben Hamadouch, Hamed ben Ouali en Mohamed ben Hassaïn. La vente en question en le reçu de l'argent ont eu lieu depuis longues années. En dernier lieu cet écrit n'a été dressé que vers le commencement du mois divin de Ramadan, l'illustre, en l'année 1233.

A écrit ledit acte, le pauvre devant son Dieu, Abderraman ben Telaa. Que Dieu le favorise.

Louange à Dieu! L'écrit ci-dessus est du Fakih el Sid Abderraman ben Telaa. Il a été homologué pour son authenticité par le serviteur de son Dieu, Hamed ben Mohamed el Babari. Que Dieu le favorise!

Ainsi soit-il!

N° 3.

	حلوبه
مبلغ	
١٧٠،،	احمد احمد اخرص زوج بی سان
	اخی ابنه
٢٨٠،٥٠	محمد الضبع اخرص تشعة بی سان
	معصوم
٢٥٠،٥٠	محمد بن الجبلانی اخرص ثلاثة بی سان لکل واحد ثمانیة براتک ونصف
	اولاد شبل
١٨٧،،٠٠	علی بود شیشه اخرص اثنین وعشرین بی بارس لکل واحد ثمانیة براتک ونصف
	غنیمان
٥١،،٠٠	احمد بن اخرص ستة بی لسان لکل واحد ثمانیة براتک ونصف
٣٥٩،،٠٠	

احمد لبد مخزوا جمیع شیوخ ولحی بنی خلیل وبعضهم اخرص بلغ ثلاثة مایة براتک وسبعة وخمسین من اخرازیة بتاریخ شهر الله المعظم صبی بعد ما مضت منه یومین سنة ١٢٥٣

N°3.

	براتک حلوبة
١٧٠	احمد المراد اخذ حف زوج مرسان
	الغرابه
٢٨٥٠	محمد الفتحي اخذ حف تسعة مرسان
	معصوم
	سي محمد بن الجيلاني اخذ حف ثلاثة
٢٥٥٠	مرسان لكل واحد ثمانية براتک ونصف
	اولاد شنبل
	علي بو دشيشه اخذ حف اثنين وعشرين
١٨٧٠٠	مارس لكل واحد ثمانيه براتک ونصف
	غيلان
	الحسين اخذ حف سته مرسان لكل واحد
٥١٠٠	ثمانية براتک ونصف
٣٥٩	الحمد لله حضروا جميع شيوخ وملن

بني خليل وقبضوا من عندي بلان ثلاثه مايه براتک وتسعة وخمسين حف الغازية بتاريخ شهر الله المعظم صفر بعد ما مضت منه عشرين ١٢٥٣

N°3.

Malouya.

Hamed el Merad a pris les parts pour trois

cavaliers _____ f. c. 17. 00.

Keraba.

Mohamed el Kinaï a pris les parts pour neuf

cavaliers _____ 28. 50.

Massouna.

Si Mohamed ben Djilani a pris les parts pour

trois cavaliers à raison de 8.f 50 pour chacun ___ 25. 50.

Oulad Chebel.

Ali Bouchicha a pris les parts pour vingt-

deux cavaliers, à raison de 8.f 50 par cavalier ___ 178 00.

Rilan.

El Hassein a pris les parts de six cavaliers _____

reporter

à raison de 8 f 50 c par cavalier _____ 51. 00.

359. 00.

Louange à Dieu!

Tous les Scheiks de la Tribu des Beni-Krelil, étant réunis, ont reçu de M. un tel, trois cent cinquante neuf francs provenant de razia, à la date du mois divin de Ramadan, l'illustre, en le deuxième jour Année 1253.

3.

N° 4.

جعلك الله تعالى بمنه وكرامه مفاخ ذات المعظم المحترم البير
بن يوسف السلام عليك ورحمة الله تعالى وبركاته وتحياته
ورضوانه وكيف انت وكيف احوالك وبعد فقد بلغني كتابك
فعرفته وفهمته وذكرك على سبة نكاح امراة الجواب الاول المرئ
اذا كانت صغيرة ولها ابوها فهو الذي يزوجها وان كانت
بنتا تتزوج الا بشورتها بعد ما تبلغ رشيدة افاض الله علمه
فيها هو الذي يلي لها ذلك وان كانت كبيرة لها ان تتزوج
من احبته والجواب عليها ان تتوكل من اقرابها ويزوجها من
احبته بعلمه وان ابوا منه لها ان توكل رجلا اجنبيا ويزوجها من
احبته وايضا المراة اذا كانت مطلقة طلاقا ثابتا ثم تزوجت
من غير حلها افارقها ودخل بها زوجها جلا يصح نكاحها
على المعتمد والسلام عليك كاتبه العبد الضعيف سليمان الزروق
وفقه الله بمنه وايضا افاض الله علينا من علمه ما اردى نعم
انا اشرب بكفي وطن بكفه سوسو وجاب رجل تلك الحوش وسرقوه السراق
ورجع امرى الى الطايد وضاع افايد وهلك اهل الحوش كلهم والحمالة
ان الرجل الذي سرقوه تقيل الفايد الذي سرقوه والفايد عمهم كلهم جل
الخطية ثم ظهر السراق وضاع الحاج الوزاع واخذ شركاء
خطية ظلما وعدوانا وبقت له بطافة ولم يجمع المحفوظ ذلك الرجل
المسروق لم يبقت عند شركاء بيات عند غيره حلم وكسر حمنشا
واخذ الخطية من شركاء هل للغة في حمنشا يردوها ان الحاج حمنة
لنا يفعل ما شاء والسلام وجاء ذلك علمنا به

N°4.

حفظه الله تعالى بمنه و كرامه مقام ذات المعظم المحترم
السيد بن يوسف السلام عليك و رحمة الله تعالى و بركاته و تحياته و
رضوانه و كيف انت و كيف احوالك و بعد فقد بلغني كتابك
فقرأته و فهمته و ذالك على سببه نكاح امراة الجواب لا وال
المراه اذا كانت صغيرة و لها ابوها هو الذى يزوجها و ان كانت يتمة
لا تتزوج لا بشروط و لابد من حضرة القاضى او علمه فيها هو الذى
ينظر لها فى ذالك و ان كانت كبيرة لها ان تزوج ممن احبته
فالجواب عليها ان توكل من اقربها و يزوجها ممن احبته
يعني وان ابوا منه لها ان توكل رجل اجنبي و يزوجها ممن
احبته و ايضا المراة اذا كانت مطلقة طالقة ثابت ثم
تزوجت من غير حضرة اقاربها و دخل بها زوجها اول
يصح نكاحها على المعتمد والسلام عليك كاتب من عند القاضى
سي سليمان الزروف وفقه الله بمنه

و ايضا القاضى محله حرمة عند اهل الحزن او لا نعم اذا شريكين فى
وطن بني موسى وباب رجل فى تلك الحوش و سرفوه السراف و رجع امره
الى القايد و قام القايد و مسك اهل الحوش كامه والحالة ان الرجل الذى
سرفوه تعين للقايد الذى سرفوه والقايد عمم لاجل الخطيه ثم
ظهروا السراف و قام الحاج الوزاع واخذ من شركاى خطيه
ظلما و عدوانا و بقصد له بطاقة و لم يرجع للحق و
ذالك الرجل المسروف لم يبيت عند شركاى بات عند غيرهم
و كسر حرمتهم و اخذ الخطية من شركاى هل للقاضى حرمة
يردوها وان كان لحرمة لنا يفعل ما شاء و السلام و لاجل
ذالك علمتكم به

N°4.

Que Dieu protège par sa bonté et sa munificence la personne élevée de l'honorable du distingué le Sid ben Youssef! que le salut, la miséricorde, la bénédiction, la bienveillance et la faveur de Dieu très-saint soient sur vous!

Comment êtes-vous, ainsi que votre santé?

Je vous ferai donc savoir que votre lettre m'est parvenue; je l'ai lue et comprise: elle a trait au mariage. Voici ma réponse à la première question. Si la femme est jeune et placée sous l'autorité paternelle, c'est le Père qui la marie; si elle est orpheline, elle ne peut pas se marier sans le conseil et sous la présence du Cadi qui doit la guider et la surveiller dans cette circonstance. La femme déjà grande (majeure) peut se marier à qui bon lui semble, mais il est convenable qu'elle soit assistée d'un procureur pris parmi ses proches parents, qui doit lui faire épouser la personne qui lui convient, ou autrement il lui est permis de prendre un étranger pour fondé de pouvoirs, qui la marie selon sa volonté. Si la femme est bien et dûment divorcée, elle peut convoler à d'autres noces sans l'autorisation de ses parents. Enfin, un mariage ne peut

être compris dès qu'il y a eu co-habitation pendant un certain temps. Salut. Ecrit de la part du Cadi Si Seliman Ezzarouk. Que Dieu le garde par sa bonté!

(A mon tour j'adresserai) aussi (une question.) Le Cadi doit-il jouir de quelque considération aux yeux des employés du Gouvernement. Oui ou non? Dans le dernier cas, très-bien. J'ai deux associés dans la tribu de Beni-Mouça: leur père qui reste dans le même douck, ayant été volé, a porté son affaire devant le Caïd. Celui-ci s'est emparé des gens de la ferme et les a imposés à cause de l'homme qui a été volé. Quoique le Caïd connut les voleurs, et qu'il les eut découverts il a fait l'aveugle pour exiger une amende. Le Caïd a, de plus, imposé injustement mes associés, et par vengeance. Je lui ai envoyé des explications, mais il n'est revenu à aucun sentiment de justice. Cependant l'homme volé n'habite pas avec mes associés, mais bien avec d'autres individus. Le Caïd a porté atteinte à ma considération en imposant une amende à mes associés. Si j'ai droit à quelques égards, il ne faut pas en manquer envers mes amis; mais s'il est possible de s'en dispenser, ce homme fera ce qu'il voudra. Salut. Je vous avertis de ces faits.

الحمد لله وحده وكفى واصلى وكيلا

الى حضرة المعظم السيد يوسف براهمه
خليفة غرداية السلام عليك ورحمة
الله تعالى وبراكاته وتحياته ورضوانه
ليس النعم عندنا فنحن بخير من الله وعافية
اما بعد الامر الذي اعلمتنا به فهو
خير ان شاء الله على شان المدة التي
ارسلت لنا عليها اسمها مسعودة
وها انا رسلناها لك مع رجل اسمه
الطاهر بن شلبي وهو وكيل وصرف
عليها في خيرها وشرها وانت تكن
عليك سلطان العرف والشريعة وهاذا
ما عندنا اليك والسلام عليك كتبه عن امر
السيد الحاج محمد الدراع فايد ولحسن بن موسى

N°5.

الحمد لله وحده وكفي باهله وكيلا

الى حضرة المحظم السيد يوسف بن احمد خليفة

الاغة السلام عليك ورحمة الله تعالى وبركاته و

تحياته ورضوانه لين سالتم عنا فنحن بخير من

الله وعافيه اما بعد الامر الذى علمتنا به جهد

خبران شنا الله على شان المراة التى ارسلت لنا عليها

اسمها مسعودة وها انا ارسلناها لك مع رجل اسمه

الطاهر بن شلبى وهو وكيل وصرف عليها بي

خيرها وشرعها وانت نظر عليك سلطان الحف

والشريعة وهذا شا صنا اليك والسلام عليك

كتب ان اذن السيد الحاج محمد الدراع فايد وطن

بني موسى

N°5.

Louange à Dieu seul! Il suffit à celui qui met sa confiance en lui.

A sa Seigneurie l'honorable Youssef ben Hamed, Khalifa de l'aga. Que le salut, la miséricorde, la bénédiction, les grâces et les faveurs du Très-Haut soient sur vous.

Si vous daignez vous intéresser à nous (nous vous répondrons) que, grâces à Dieu, nous sommes en bien et en santé. Pour ce qui est de l'affaire dont vous m'avez instruit, elle sera pour le mieux, s'il plaît à Dieu. Il s'agit d'une femme appelée Mesbaouda que vous nous avez adressée. Nous vous la renvoyons, accompagnée d'un homme appelé Cabaz ben Abdelabi, son procureur, qui prendra ses intérêts en lui fera

rendre justice. Du reste ceci vous regarde. Vous êtes le maître du droit en de la justice. Voilà ce qu'il y a de vous à vous. Salut sur vous. Ecrit de la part de Sid el Hadj Mohamed Eddraba, caïd de la tribu des Beni-Moussa.

N°6

الحمد لله وحده من سعادة العظم
الارفع الانفع السيد اغة العرب الى
الفايد احمد بن ساوم فايد الساحل
السلام عليكم والرحمة والبركة
بنيه نعلمك خبر ارشاء الله لازم
ينكتب خمسة وعشرون فارس في
الساحل ويأخذوا سبعة وعشرون
افرانك في الشهر كيف زمان السابق
وشتهيي ايضا اربعة اشياخ واحد
في حوش بن عمار وواحد في العسره
وواحد في باب حسن وهاوله يجاه شياخ
مع شيخ المركاكنه والصابيد الذي تكتبهم
يكونوا اختيار وانتم تجمعوا الاجميع ناس
الساحل الذين عندهم الخبر والمكاسر ويشوفهم
البوسيان الذي الى غير سلك تعند كروهم يكتب الذي
عندهم المكاحل امتاع البابك والخيل الجياد والذي كلتوا
مختبين قبل غيرهم واياها تحضروا له كبار الاجراشر باش
يعرفوا الناس الموافقين اكثر ان يكون اشيوخ والملي
كتب عرادن الواضح لما بعد الرفيع اعلاه

N°6.

الحمد لله وحده

من سعادة المعظم الارجع الانفع السيد اغة العرب
الى الفايد احمد بن صاون فايد الساحل السلام
عليكم والرحمة والبركة يليه نعلمك خبر
ان شا الله لازم ينكتب خمسة وعشرون فارس
بى الساحل وياخدوا سبعة وعشرون جرانك
بى الشهر كبيب زمان السابف وتشتهى —
ايضا اربعة اشياخ واحد بى حوش بن عمارو
واحد بى الكسرية وواحد بى بابا حسن وهولاى
الاشياخ مع شيخ الوكاكنه و الصبايحة الذى
نحب نكتبهم يكونوا تحت امرى وانتم تجمعوا
حالا جميع ناس الساحل الذين عندهم الخيل
والكاحل و يبتوجهم البسيان الذى رانى
نرسل لعندكم وهو يكتب الذى عندهم —
الكاحل متاع البايلك والخيل الجياد والذين
كانوا مكتوبين قبل غيرهم وايضا تحضروا
له كبار الحواش باش يقدموا له الناس —
المواقفين كثر يكونوا شيونم والسلام
كتب عن اذن الواضع طابعه الرميع

N°6. Louange à Dieu seul!

De la part de sa seigneurie, l'honorable, l'indispensable le Sidi Aga des Arabes, au Caïd Hamed ben saoun, caïd du Sahel. Que le salut, la miséricorde et la bénédiction soient sur vous. Je vous avertis, dans une vue de bien, s'il plaît à Dieu! qu'il faut inscrire 25 cavaliers dans le Sahel, qui toucheront 27f. par mois, comme par le passé. Je veux également quatre Scheiks: l'un à Aouch ben Omar, un à Kseria, et un autre à Baba Hassen, qui, avec celui de Dekakena et les Spahis dont je veux l'inscription, seront sous mes ordres. Vous réunirez promptement tous les gens du Sahel qui possèdent des chevaux et des fusils; ils seront inspectés par l'officier que je vous envoie.

Il dressera un contrôle de ceux qui ont des fusils du Gouvernement et de bons chevaux ainsi que de ceux qui étaient précédemment inscrits. Vous lui présenterez également les grands des Tentes pour qu'il puisse voir les gens les plus aptes à être nommés Scheiks.

Salut. Ecrit par ordre de celui qui a apposé son Cachet illustre ci-dessus.

N° 7.

الحمد لله حصر الذي شهد بيده والعظمة المنفية من ملك
الجزاير العصمية بالله تعالى امام الشيخ القاضي في
التاريخ ايده الله الواضح طابعه الرفيع اعلامه دام
عزه وعلاه السيد علي به شعر واشهد عما على
نفسه انه وكل السيد عبد الله الشامي حرسه الله
عنه في طرا جنته مسنة التاريخ الذي قدره
بذكر خمسة وسبعون بلا بوجه حرفي قدار بها ال
ثلاثة ريال الل دراهم سعار وعلى ما يعرض له في ذلك
ذلك من مخاصمة محكمة وسير بصور الخصام توكيلا
تاما افاما مقام نفسه وبعد لا من شهد راجيل قبول
ذلك منه شهد عليه بذلك وهو بالحالة في الجزاير شهر
وعرفه بتاريخ

N°7.

الحمد لله

حضر الذى تشهد به والمحكمة الحنفيه من
بلاد الجزاير المحميا بالله تعالى امام الشيخ -
القاضى بى التاريخ ايده الله الواضع طابعه -
الرفيع اعلاه دام عزه وعلاه السيد على به
تشهر و اشتهد هما على نفسه انه وكل السيد
عبد الله الشامى ينوب عنه بى كراجنته
سمنه التاريخ الذى قدره بذكر خمسة و
سبعون ريالا بوجو صرف كل ريال ثلاثة ريالا
دراهم سفار وعلى ما يعرض له بى ذالك من
محصمة محكمة وساير حصول الخصام -
توكيلا تاما قاما مقام نفسه و بعد الامن -
تشخصه راجيل قبول ذالك منه تشهد -
عليه بذالك وهو بالحالة بى الجايز تشرعا
و عرجه بتاريخ

Louange à Dieu!

Ont comparu, en présence de ses deux témoins au tribunal Hanafi de la ville d'Alger, la protégée du Très-Haut, par devant le scheik, cadi actuel, que Dieu le fortifie! qui a apposé son auguste cachet ci-dessus. Que sa gloire et son élévation soient éternelles! Le sieur Ali, dûment reconnu, et les a appelés (ces deux témoins) à témoigner sur sa personne, qu'il a dûment fondé de pouvoirs le sieur Abdallah, le Syrien, pour le représenter dans la perception du loyer de son jardin pour la présente année, dont la quotité d'après sa déclaration est de 75 réaux boudjoux, chaque réal valant 3 patagues chiques, et en tout ce qui se présentera relativement

à cela, procès, appels judiciaires en généralement toute espèce de contestations : il le met, par ces présentes au lieu en place de sa personne, espérant de sa part qu'il voudra bien y consentir. Il a témoigné sur lui a ces effets étant dans une situation légalement requise, en il lui en a donné connaissance, à la Date &ra.

N: 8.

الحمد لله وحده وصلى الله على من لا نبي بعده

وبعد فإن أصدق ما سمعت به

ما أنذر الملك كما شرحت له

على ما قاله من نصه

لبيد بن ربيعة الشاعر رضي الله عنه وهو لبيد
بن ربيعة بن مالك بن جعفر بن كلاب تقدم نسبه في وفد
بني كلاب على النبي وأسلموا ورجعوا إلى بلادهم
ولم يقل بعد الإسلام شعرا ثم ندم على الكوفة مصر
وسكنها ورجع بنوه إلى البادية أعرابا فمات لبيد
إلى أن مات فيها عابد بن في خلافة بني جعفر بن كلاب
وكانت وفاته ليلة نزع عمر رضي الله عنه
وكانت خلافة الحسن بن علي وقيل بل كانت بعد
ذلك وعمر ابن مائة وسبع وخمسين سنة

N°. 8.

الحمد لله وحده

ذهب الليل مدبرا بظلام
واتا الصبح مقبلا بضياء
بالذى الملك لا شريك له الحمد
على ما اجاد نعما

لبيد بن ربيعة الشاعر رضي الله انه وهو لبيد بن ربيعة بن مالك بن جعفر بن كلاب تقدم لبيد في وفد بني كلاب على النبي واسلموا ورجعوا الى بلادهم ولم يقل بعد الاسلام شعرا ثم قدم الكوفه هو وبنوه ورجع بنو الى البادية اعرابا فقام لبيد الى ان مات فيها قدم في صحرا بني جعفر بن كلاب وكانت وفاته ليلة نزل معاويه النخيلة لصالحة الحسن بن علي ويقال بل كانت بعد ذلك وهو ابن مايه وسبعه وخمسين سنة

N°8. Prière chantée pendant la nuit par les Muezzin en l'honneur de l'Empereur de Maroc.

Louange à Dieu!

La nuit s'en va, entraînant avec elle les ténèbres

Le jour vient ramenant la lumière.

Louange à celui qui est le plus excellent roi.

Pour les bienfaits qu'il répand.

Le Bid ben Rabia, le poète chéri de Dieu, était un Le Bid ben Rabia ben Malek ben Jafar ben Kelab. Accompagné des Beni-Kelab il alla visiter le Prophète en se convertir à l'Islamisme. Ils retournèrent ensuite dans leur pays. Depuis il (Le Bid) ne fit plus aucune

poésie. Il s'en alla ensuite dans le pays de Cousa avec ses enfans, mais ces derniers retournèrent au désert. Le Bid resta (à Cousa) jusqu'à sa mort. Il fut enseveli dans le pays des Beni-Djafar-beni-Kelab.

Ce fut le jour que Maouïa vint à Nekrila pour faire la paix avec Hassan-ben-Ali, quoique plusieurs prétendent qu'il mourut après cette époque. Il était âgé de 157 ans.

N°9.

قال ابن بشر خبر السيل عن قبر بالبيض فيه امرأة في عنفوة
سبع خانون من حجر وفي بطنها وجلطها من الاسورة والخلاخيل
والجمسة وفي اصبع خاتم فيه جوهرة مثمنة وعند
رسها تابوت مملوء اصلا ولوح فيه مكتوب
باسمك اللهم اله حمير انا تاجة
بنت ذي يشجر بعثت ما بيرانا الا يوسف
فابطا علينا فبعثت لا زنة بمكس
ورق لتاتيني بمكس مطير فلم تجد فبعثت
بمكس مرتوب فلم تجد فبعثت بمكس
مر تخرء فلم تجد فامرت به فطحن فلم
انتفع به فاقتلت فمر سمع به فليس
حمنه وهو امر الله لبست حليا من حليي فما
مانت الا ميتتي

قال ابن هشم حجر السيل عن قبر. باليمين فيه امراة
في عنقها سبع مخانق من در وفي يديها ورجلها من
الاسورة والخلاخيل وليبح سبعة وفي اصبع خاتم
فيه جوهرة مثمنة وعند راسها تابوت مملوا مالا
ولوح فيه مكتوب باسمك اللهم اله حميرانا تاجة
بنت ذي تنبر بعثت حميرانا الى يوسف
با بطا علينا فبعثت لا زتى بعد من ورف لتاتيني
بعد من طحين فلم تجده فبعثت بعد من ذهب
فلم تجده فبعثت بعد من تحرى فلم تجده فامرت
به فطحن فلم انتفع به فاقتلعت ممن سمع بيّ
فليرحمني وممن امراة لبست حليا من حليي
فلا ماتت لا ميتتي

N°9.

Ben Achem a dit que dans l'Yemen un Bedouin avait mis à découvert un tombeau où était une femme. Elle avait au Cou un collier de sept rangs de perles. à chaque main sept bracelets et à chaque pied sept ornemens de jambes; elle avait à chacun des doigts une bague montée en pierres précieuses. Au dessus de sa tête étaient une cassette remplie de richesses et une tablette sur laquelle était écrit: En ton nom, Dieu d'Hamiar, moi je suis Caja, fille de Chefer. J'ai envoyé notre majordome à Bousseh, mais il a tardé. J'ai envoyé alors ma servante avec un boisseau de richesses pour qu'elle m'apportât en échange un boisseau de farine. Comme elle n'en trouvait pas je l'ai envoyée avec un

boisseau d'or. N'en trouvant pas une autre fois, je l'ai renvoyée avec un boisseau de perles, en comme elle n'en trouvait pas encore, j'ai ordonné que puisque toutes ces richesses étaient inutiles elles fussent renfermées ici. Que quiconque entendra parler de moi me prenne en pitié, en que si quelque femme se pare de quelques-uns de mes ornemens qu'elle ne meure pas d'autre mort que de la mienne.

N.° 10.

رأس الحكمة مخافة الله
العلم جارٍ مجرى الكبريت
كالذهب ومعدنه
من ترك نفسه
بمنزلة الجاهل من تركه الله
والناس بمنزلة البهائم راحب ان
يفوق على الحكمة فلا تفضل بهسة
النساء فكم ممن تعرفه على غدر
من كان الطمع له مركبا كان العفر
له صاحبا

N°. 10.

رأس الحكمة مخافة الله

العالم بارض ميلاده كالذهب في معدنه

من ترك نفسه بمنزلة العاقل تركه الله و

الناس بمنزلة الجاهل

من احب ان يقفي على الحكمة فلا تملك

نفسه النساء

فكن ممن لا تضربه على خور

من كان الطمع له مركبا كان البغض له

صاحبا

N° 10.

La crainte de Dieu est un commencement de sagesse.

Un savant dans sa patrie est comme de l'or dans une mine.

Celui qui se croit savant est tenu par Dieu et les Hommes pour un ignorant.

Celui qui veut augmenter en sagesse doit se soustraire à l'empire des Femmes.

Prenez vos précautions contre celui que vous ne connaissez pas.

Celui qui a pour monture l'espérance a pour compagnon la misère.

N°11.

من ارجعك بعد شتاتك من نقل اليك بعد نقل عنك العالم هو الجاهل لا شك ان
جاهلا والجاهل لا يعلم انه كذلك عالما من كتم سره بلغ مراده كلما
تعسر عليه ان يضبط نفسه ابن داود يقلقك حفظ النفس في اوجب به من
حفظ غيرها له الجاهل عدو لنفسه فكيف يكون صديقا
لغيره لا تخرج النفس من الامر حتى تحيط علما باجل من مبادئ الامور
كتب الجور من جراء غناء اهلها فدعني باجلها

N.° 11.

من اوجهک جفد شقتهک

من نقل الیک جفو نقل عنک

العالم یعرف الجاهل لانه کان جاهلا والجاهل

لا یعرف العالم لانه لا کان عالما

من کتم سره بلغ مراده

کلما تفرس ج الجدران ینبهک تفرس ابن ادم

یغلبک

حفظک لسرک اوجب به من حفظ غیرک له

الجاهل عدوه لنفسه فکیف یکون صدیقا لغیره

لا تخرج النفس من الامل حتی تدخل ج الاجل

من مارس الامور رکب الخطر

من جری ج عنان امله فد عثر فی اجله

N°11.

Celui qui vous flatte vous détestes.

Celui qui vous apporte quelque chose vous emporte quelque chose

Le sage connaît l'ignorant parce qu'il a été lui même dans l'ignorance; mais l'ignorant ne connaît pas le savant parce qu'il n'a jamais été savant.

Celui qui cache son secret arrive au but qu'il désire

N'importe ce que vous planterez dans un jardin vous sera utile. Si vous plantez un homme il vous déracinera (c'est-à-dire si vous élevez quelqu'un en place il vous fera perdre la vôtre)

Il vaut mieux garder votre secret que de le donner en garde à un autre.

L'ignorant est ennemi de lui-même; comment pourrait-il être ami de quelqu'un.

L'homme ne perd pas l'espérance jusqu'au dernier moment.

Celui qui entreprend les affaires se lance en pleine mer.

Celui qui court en lâchant la bride à l'espérance ne bronche pas jusqu'à la mort.

N° 12.

طول التجارب زيادة في العقل لو كانت الناس كلهم عقلاء
خربت الدنيا الفساد يزيل كثيرا من المال الكسل وكثرة
النوم يبعدان من الله ويورثان الفقر الحلب الجبار
قبل الدار والرفيق قبل الطريق احسن ان اردت ان يحسن
اليك استقبح لنفسك كما تستقبح لغيرك اول
الغضب جنون وآخره ندم، اذا كان المقدر يتم فما
فائدة من غلب هواه لعقله هلك العباد من
الشهوة عدو غافل الخير من حريص جاهل الكف
عن الشهوات غنى العقل كالتدبير والورع
كالكف عن الحرام والحسن كحسن الخلق والغنى
كالقنوع

N.°12.

طوا الجارب زيادة في العقل

لو كان الناس كلهم عقال خربت الدنيا

الفساد يزيل كثيراً من المال

الكسل وكثرة النوم يبعدان من الله ويورثان

الفقر

اطلب الجار قبل الدار ورفيق قبل الطريق

احسن ان اردت ان يحسن اليك

استقبح لنفسك كما تستقبح لغيرك

اول الغضب جنون واخرة ندم

ان كان الحذر يقيم بالحرص باطل

من غلب هواه عقله هلك

العبادة تميت الشهوة

عدو عاقل اخير من صديق جاهل

الكف عن الشهوات غنى

لا عقل كالتدبير ولا ورع كالكف عن الحرام و

لا حسن كحسن الخلق ولا غنى كالقنوع

N.° 12.

Une longue expérience est une augmentation de richesses

Si tous les hommes savaient, le monde serait désert

L'improbité détruit beaucoup de fortunes.

La paresse en beaucoup de sommeil éloigne de Dieu en amènent la pauvreté.

Informez-vous de votre voisin avant de prendre une maison, en de votre compagnon de route avant de vous mettre en chemin.

Blâmez vous avec autant de sévérité que vous blâmez votre prochain.

La violence est le commencement de la colère; le remords en est la fin

Si vous manquez de puissance vos efforts seront vains

Celui dont les passions dominent la raison, est perdu

La Religion tue les passions.

C'est être riche que de s'abstenir de désirs.

Aucune intélligence n'est comparable à la prudence

Nulle sobriété ne vaut l'abstinence de ce qui est défendu.

Aucune bonne action ne compense un bon naturel.

Aucune fortune ne vaut la sobriété.

N.° 13.

الفقر خير من الغنى الحرام والاكتساب من الظلم لسان —
اخرس خير من لسان ناطق بالكذب : اشر الناس من
العالم لا ينتفع بعلمه اثنان لا يشبعان طالب علم
وطالب مال شخص بلا ادب كجسد بلا روح الجاهل يرضى
عن نفسه من كثر كلامه زل القوم من القلة
غنى العاقل المحروم خير من اجهل المرزوق اسمع
علما واسكت واسلم : ٢ العجلة تكون الندامة في
التواني السلامة الناس اثنان بالغ لا ينتفع وكامل
لا يحتاج اصلاح الرعية انفع من كثرة الجنود الصبر
مفتاح الفرج والعجلة مفتاح الندامة ليس للملوك
اخ ولا لحسود راحة ولا لكذوب مروءة المعتقل
بغير ذنب يوجب الذنب على نفسه

الفقر اخير من الغنى الحرام والاكتئاب من الظلم

لسان اخرس اخير من لسان ناطق بالكذب

اشر الناس العالم لا ينتفع بعلمه

اثنتان لا يشبعان طالب علم وطالب مال

شخص بلا ادب كجسد بلا روح

الجاهل يرضى عن نفسه

من كثر كلامه زلّ

القنوع من القليل غنى ::: العاقل المحروم اخير من

الجاهل المرزوق ::: اسمع واعلم واسكت تسلم

في العجلة تكون الندامة وفي التواني السلامة :::

الناس اثنتان بالغ لا يكتفي وطالب لا يجد ::: اصلاح

الرعية انفع من كثرة الجنود ::: الصبر مفتاح الفرح

والعجلة مفتاح الندامة ::: ليس للملوك اخ ولا لحسود راحة

ولا للكذوب مروة ::: المحتال يغير ذنب يوجب

الذنب على نفسه

N° 13. La pauvreté est préférable à des richesses illicites
ou à un lucre injuste.

La langue d'un menteur est préférable à celle d'un
bavard qui ment.

Le pire des hommes est celui qui, étant savant,
ne profite pas de sa science

Deux choses n'ont jamais de terme : la soif de la
science et celle des richesses.

Un homme sans instruction est comme un corps
sans âme.

L'ignorant se complaît en lui-même.

Celui qui parle beaucoup se trompe.

C'est être riche que d'être content de peu

Un savant dépourvu de biens est préférable

a un ignoran riche.

Ecoutez et apprenez; taisez vous et vous serez en paix.

La précipitation entraîne le repentir; la lenteur amène la réussite.

(Dans le monde) il y a deux sortes d'hommes: celui qui parvenu (à ce qu'il désire) n'est pas satisfait, et celui qui, cherchant (ce qu'il désire) ne le trouve pas.

Un bon Gouvernement vaut mieux qu'une nombreuse armée.

La patience est la clé du Contentement; la précipitation est celle du repentir.

Les rois n'ont point d'amis, les envieux point de repos; les menteurs point de Crédit.

Celui qui se justifie (sans avoir été accusé) a dans la conscience une faute.

N.°14.

كن على حذر من الكريم اذا اهنته ومن الاحمق اذا
مازحته ومن العاقل اذا غضبته ومن الفاجر
اذا عاشرته ثلاثة لاينجوه من ثلاثة شريف من
دنيء وبار من فاجر وحكيم من جاهل اقهر الناس
من ينتظر العواقب ثلاثة لايعرفون الا بثلاثة مواضع
لايعرف الشجاع الا عند الحرب ولا يعرف الحكيم الا
عند الغضب ولا يعرف الصديق الا عند الحاجة
اليه من لايعرف الخير من الشر الا بعد المطاوعة
خير الاخوان من حذر اخوته من الشر وهذا هو
الى الخير لايكون الحكيم حكيما حتى يغلب جميع شهواته
من يحب يزد علما ومن يزد غلطا لايعرف الاخ الا
عند الحاجة اليه

كن على حذر من الكريم اذا هو نته ومن لا خوف
اذا ما زحته ومن العاقل اذا غضبته ومن —
الفاجر اذا عاشرته ::: ثلاثة لا ينفعون من —
ثلاثة شريب من ذنبه وبارّ من فاجر وحكيم
من جاهل ::: اجهل الناس من ينظر العواقب :::
ثلاثة لا يعرفون الا في ثلاثة مواضع لا يعرف
الشجاع الا عند الحرب ولا يعرف الحكيم الا
عند الغضب ولا يعرف الصديق الا عند
الحاجة اليه ::: من لا يعرف الخير من الشرّ
الفه بالبهايم ::: خير الاخوان من حذر —
اخوته من الشرّ وهداهم الى الخير ::: —
لا يكون الحكيم حكيما حتى تغلب جميع —
شهواته ::: من يجرب يزد علما من يوم من
يزد غلطا
لا يعرف الاخ الا عند الحاجة اليه

N°14. Méfiez vous en garde contre un homme d'honneur que vous aurez méprisé; un fou avec lequel vous aurez joué; un sage que vous aurez offensé (vexité) en contre un malhonnête homme avec lequel vous vous serez lié d'amitié.

Trois (hommes) ne retirent aucune utilité de trois autres: l'homme honorable de l'homme vil; l'homme de bien du fripon; le sage du fou.

L'homme le plus sage est celui qui considère la fin.

Trois choses ne se reconnaissent que dans trois situations: On ne connaît le brave que dans le combat; le sage dans la colère, et l'ami dans la nécessité.

Celui qui ne distingue pas le bien du mal peut être mis au rang des bêtes.

Le meilleur des amis est celui qui engage à se garder du mal en dirige vers le bien

Le Sage n'est sage qu'autant qu'il a vaincu toutes les passions

L'homme expérimenté augmente son savoir; l'homme trop confiant augmente son erreur.

On ne connaît un ami que dans l'adversité

N°15

اخرس عاقل خير وجاهل ناطق اذا تكلمت كلمة ملكتك واذا لم تتكلم بها
ملكتها لو حصل الجاهل لم يعرف اللبيب العاقل
اصعب على الانسان مع نفسه الناس على من ملكهم من
استحسن قبيحا فقد عمله حب الدنيا والمال راس كل خطيئة
العباد ينج الى ان خير المنادمة قلة الخطاب كما يجب
العبد لمولاه ، بستة خصال يعرف الاحمق بالغضب وغير
شيء والكلام في غير نفع والتفت في كل امر ويده له بغير موضع
البدل وسؤاله عن ما لا يعنيه وبانه لا يعرف فاضل بفضله من عدوه

N.° 15.

اخرس عاقل اخير من جاهل ناطق ::: اذا تكلمت
كلمة ملكتك و اذا لم تتكلم بها ملكتهما ::: لولا جهل
الجاهل لم يعرف البيب العاقل ::: اصعب على
الانسان معرفة نفسه ::: الناس على دين ملوكهم :::
من استحسن قبيحا فقد عمله ::: حبّ الدنيا و المال
راس كل خطيه ::: الحيا يمنع الرزق ::: خير
المنادمة قلّة الخلاف ::: كلها جى يد العبد —
لموالبه ::: بستة خصال يعرف الاحمق بالغضب
من غير شى و الكلام جى غير نفع و الثقة جى كل احد
و بدلة بغير موضع البدل و سواله عن ما يعنيه
و بانه ما يعرف صديقه من عدوه

N° 15.

Un sage mien vaut mieux qu'un fou bavard.

Si vous prononcez une parole, elle vous domine; si vous ne la prononcez pas, vous en êtes le maître.

Si le fou ne faisait pas de folies on ne connaîtrait pas la prudence du sage.

La chose la plus difficile à l'homme est la connaissance de lui-même.

Les hommes suivent la religion de leurs Rois.

Celui qui préconise l'impureté s'y adonne.

L'amour du monde et des richesses est la source du péché.

La honte (de demander) empêche la libéralité

Le vrai repentir se prouve en commettant le moins de mal possible.

Tout ce qui est entre les mains de l'esclave appartient à son maître.

Six qualités distinguent l'insensé : il se fâche sans motif, parle sans nécessité, se fie à tout le monde ; s'agite lorsqu'il ne devrait pas bouger, s'informe de ce qui ne le regarde pas ; ne sait pas distinguer l'ami de l'ennemi.

N°. 16.

الونبا جميعا وطلبوها كلاب الغنم يعوا الفتوح وراعي
البقر الخضوع يملك الناس في ثمانين حضور المال خدل الخلق
لا تعد نعمك من الناس ما دام الغضب غالبا عليه
افتاح بما فتح الله لك تحوف تحفيا الورع تثبت اصلها الفتح
وطهرتها الراحة التي قبض المزور ليس العقل الذي يجعل
يجتل العمر وجمع وذلك يقع فيه

N.°16.

الدنيا جيفة و طالبوها كلاب

الغنى هو الغنوع و راس الفقر الخضوع

يهلك الناس جى خالتين فضول المال و

فضول الكلام

لا تحر نفسك من الناس ما دام الغضب غلب

عليك

اقناع بما قسم الله لك : ——————

تكن غنيا ::: الزاير فبض المزور :::

الورع شجرت اصلها القنع و ثمرتها الراحة

ليس العقل الذى يحتال الامر و بعد ذلك

يقع فيه

Le monde est un cadavre recherché par des Chiens.

La richesse, c'est le contentement; mais l'abattement est la source de la misère.

Les Hommes se perdent de deux manières: par l'excès des richesses en l'abus de la parole.

Ne vous mettez pas au rang des Hommes, tant que la colère vous domine

Contentez-vous de la part que Dieu vous a faite en vous serez riche.

Celui qui rend visite est à la merci de celui qu'il visite.

La continence est un arbre dont la racine est la satisfaction en dont les fruits sont la tranquillité.

N'est pas sage celui qui tombe dans le piége qu'il a tendu.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000073

N°17.

كثرة القرب الى الناس تجلب السوء زرغنا تزدحم ما احب شيا ثم
ذكر له التواضع زيادة في الشرف وبه تتم النعمة العالم على ثلاثة
اشياء العفة في الدين والصبر عند النوايب وحسن المعيشة
سلطان بلا عدل كنهر بلا ماء كما البدن اذا هو سقيم لا ينفعه الطعام
كذا العقل اذا غلبه حب الدنيا لا تنفعه المواعظ عالم بلا عمل كسحاب
بلا مطر

N°. 17.

كثرة القرب الى الناس تجلب السوء

زرغبا تزد حبا

من احب شيا اكثر ذكره

التواضع زيادة فى الشرف وبه تتم النعمة

اكمال فى ثلاثة اشيا العقل فى الدين

الصبر عند النوايب وحسن المعيشة

سلطان بلا عدل كنهر بلا ما

كما البون اذا هو سفيم لا ينبعه —

الطعام كذا العقل اذا غلفه حب —

الدنيا لا تنبعه المواعظ

عالم بلا عمل كسحاب بلا مطر

N° 17.

La trop grande fréquentation des hommes entraîne au mal.

Rendez peu souvent visite et vous désirera d'autant plus

La modestie relève la noblesse et complette la beauté.

La perfection est dans trois choses : la piété, la patience dans l'adversité et la prudence dans la vie.

Un prince sans justice est comme un fleuve sans eau.

Comme il est inutile de donner de la nourriture à un corps malade, de même il est superflu de donner des conseils à un esprit captivé par l'amour du monde.

Un savant sans savoir faire est comme un nuage sans pluie.

N°. 18.

من دعنا اليك فالقتنا ايامه غني بلا سخاء كشجر بلا ثمر
فقير بلا صبر كقنديل بلا زيت شباب بلا توبة كبيت بلا سقف
امرأة بلا حياء كطعام بلا ملح بر واحد للعالم اخير من الحبوب كلها
للجاهل الكلام ميتة ولولا يبح منازل الاحباب والمحسن حي ولو كان انتقل
الى منازل الاموات [illegible] مجرى عدو وحاسد لا تلقى
الا فتح عداوته تبرم الامر حتى تنعقر فيه لا تخاطب الا من كان
تحاللهه وانا من يستحي

N.° 18.

من وضر اباه طالت ايامه

غنى بلا سخاوة كشجر بلا ثمرة

فقير بلا صبر كقنديل بلا زيت

شباب بلا توبة كبيت بلا سقف

امراة بلا حياء كطعام بلا ملح

الظالم ميت ولوكان في منازل الاحياء و

المحسن حيّ ولوكان انتقل في منازل

الموتا

يوم واحد للعالم اخير من الحياة كلها للجاهل

عدوك وحاسدك لا تظهر لهم عوراتك

لا تبرم الامر حتى تفكر فيه

لا تخاطب الاحمق ولا تخالطه فانه ما

يستحي

N°18.

Celui qui honore son père prolonge ses jours.

Un riche sans libéralité est comme un arbre sans fruit.

Un pauvre sans patience est comme une lampe sans huile.

Un jeune-homme sans repentir est comme une maison sans toît.

Le malhonnête homme est mort lors même qu'il est encore vivant; mais l'honnête homme vit encore après qu'il est allé demeurer parmi les morts.

Un seul jour d'un homme instruit vaut mieux que toute la vie d'un ignorant.

Ne faites pas connaître votre haîne ni à votre ennemi, ni à votre envieux.

Ne vous engagez pas dans une affaire avant de l'avoir pesée.

Ne parlez pas avec un insensé et n'ayez aucun commerce avec lui, car il ne songe à rien.

N°19

الشمس والريح: الشمس والريح تخاصما بينهما من منهما
يقدر على تجريد الانسان الثياب فاشتد الريح بالهبوب وعصفت جدا
فكان الانسان اذا اشتدت هبوب الريح ضم ثيابه اليه والتجأ
من كل جانب وارتجع النهار واشتد الحر فخلع الانسان ثيابه وحملها
على كتفيه من شدة الحر هذا معنى ما كان معه الانتفاع وحسن
الخلفة فبالرفق حاصل ما يريده

N°. 19.

الشمس والريح

الشمس والريح تخاصما فيما بينهما من
منهما يقدر ان يجرد الانسان الثياب فاشتد الريح
بالهبوب وعصفة جدا فكان الانسان اذا اشتدت
هبوب الريح ضمّ ثيابه اليه والتف بها من كل
جانب وارتفع النهار واشتدّ الحرّ فخلع
الانسان ثيابه وحملها على كتفه من شدة
الحرّ

هذا معناه

من كان معه الانضاع وحسن الخلف ينال
من صاحبه ما يريده

N.° 19.

Le Soleil en le Vens.

Le Soleil en le Vens disputèrens entre eux a qui des deux pourrait faire en sorte qu'un homme ôtât ses habits. Le Vens fit tous les efforts d'un impétueux ouragan; mais l'homme, à mesure qu'augmentait la force du Vens, ramena sur lui ses vêtemens en s'en enveloppa de tous côtés. Le jour vens en la chaleur ayan augmenté, l'homme se dépouilla de ses vêtemens en les porta sur son épaule, parce qu'il avait trop chaud.

Cela signifie :

Quiconque est humble et d'un bon naturel, obtient de son compagnon ce qu'il veut.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000085

N° 20.

فغلب

فكان يقاتلان في فارورة الواحد والآخر محرص على وقته في بعض الاماكن

فامال الديك غلب صعد فوق سطح عال وجعل يسقف بجناحيه

ويصيح ويفتخر منظرا بعيط الجراح فانقض عليه واختطفه لوقته

هذا معناه: ان كاتب الانسان يفتخر بقوته:

فذاب

فذاب اصابوا جلود بقرة جوزة ماء تسيل وليس عندهم احد فانقطعوا على

اكلهم جميع وشاموا انهم يشربون الماء كله حتى يصلوا الجلود =

ويأكلوهم فلم يقدروا كثرة ماشربوا انفلقوا اكلهم وماتوا ولم يصلوا

الى الجلود

هذا معناه:

من هو قليل الرأي يعمل ما لا يجب عمله

Le mot فارورة qui se trouve dans la fable des deux coqs voulant dire: puys ille de l'œil ne peut guère se traduire qu'en supposant que les coqs en se battant cherchaient à se déchirer les yeux.

Dans la même fable au lieu de بعيد qui n'a pas de sens il faudrait lire بعيد

ديكان

N°. 20.

ديكان يقاتلان في فارورة فغلب الواحد والاخر
مضى من وقته بعد الامكان فاما الديك الذي غلب
صعد فوق سطح عالي وجعل يسفق بجناحيه
ويصيح ويفتخر فنظره يحيط الجوارع
فانقض عليه واختطفه لوقته

هذا معناه

ان لا يجب الانسان ان يفتخر بقوته

ذياب

ذياب اصابوا جلود بقر في جورة ما تسيل وليس عندهم
احد فانقضوا على اكلهم جميع وتوامروا انهم يشربون
الماكله حتى يصلوا للجلود ويأكلوهم من كثرة ما
شربوا انفلقوا اكلهم وماتوا ولم يصلوا الى الجلود

هذا معناه

من هو قليل الراى يعمل ما لا يجب عمله

Deux Coqs.

N° 20.

Deux coqs se battaient : l'un d'eux fut vainqueur ; l'autre se retira immédiatement dans quelque coin. Mais le coq qui avait remporté la victoire monta sur un toit élevé en commença à agiter ses ailes, en chantant son triomphe. Un vautour le vit, fondit sur lui, et l'enleva aussitôt.

Cela signifie :

Il n'est pas convenable que l'homme se glorifie de son courage.

Les Loups.

Des loups trouvèrent, dans un lit d'eau courante, des peaux de bœufs dont aucune n'était à leur portée. Comme ils avaient résolu unanimement de les manger, ils convinrent de boire toute l'eau pour pouvoir atteindre les peaux en les dévorer; mais leurs estomacs crevèrent de la quantité d'eau qu'ils avaient bue, et ils moururent sans être parvenus jusqu'à elles

Cela signifie:

Celui qui a peu de jugement fait ce qu'il n'est pas convenable de faire.

حضرة ابن الخالة الاعز الاكرم الاجل الافخم السيد مصطفى ٧
المحترم بعد سعود اوفاتكم بالخيرات والسوال عن عزيز
الخاطر والثاني بينما كنا منتظرين لاستماع اخباركم السارة
مبارك وقت وصلنا عزيزكم تذكرتكم وحمدنا تعالى بسلامتكم
عرفتونا بوصول تذاكرنا السابقة لبيدكم وخالد زعيم وهبكم
شرحتنا وعن عتبتنا على حضرتكم عراختصاركم علينا بالتحاريز
واشرتم انه من حيث ان العربي داعي للمكاتبة فلا باس بالخط قد
جهلنا وانما نحن من ذوو تلطفنا على حضرتكم اردنا التحال التحاريز
ومع ذالك ارجوكم عدم المواخذة بكثرة التحاريز مرسلكم
يوليسه على حضرة ابن العمه السيد بيطار واراده لحضرتكم
صر العزيز اخينا وفداعرضناها عليه وواحله منه برقعة الجواب
كفايله يعني عن الحلت الشرح بهذا ما لزم وهذا حرر عجله بشان
ذالك نرجوا عدم المواخذة

N°21.

حضرة ابن الخالة الاعز الاكرم الاجل الاعجزم السيد
مصطفى المحترم بعد سعود اوفاتكم بالخيرات و
السوال عن عزيز الخاطر والثاني بينما كنا مترقبين
لاستماع اخباركم السارة يبارك وقت وصلنا
عزيزتك تذكرتكم وحمدنا تعالى بسلامتكم عربونا
بوصول تذاكرنا السابقة ليدكم وخاط زكي —
بهمكم شرحنا وعن عتبنا على حضرتكم عن اختصاركم
علينا بالتحاريز واشرتم انه من حيث ان لم يجي داعي
للمكاتبة بلا بس ياخي فد بهمنا وانما نحن من ذور
تلهفنا على حضرتكم اردنا التصال التحاريز ومع ذالك
ارجوكم عدم المواخذة بكثرة التحاريز مرسلكم بوليسه
على حضرة ابن العمه السيد بيطار واراده لحضرتكم
من الاعزيز اخينا وقد اعرضنا ها عليه و واصله منه
برقعة الجواب كجايه يعني من اطلت الشرح هذا ما لزم
وهذا حرر عجلة بشان ذالك نرجوا عدم المواخذة

N°21. A Sa Seigneurie notre cousin le bien-aimé, très généreux, très-distingué, très-glorieux, le Sidi Mustapha.

Que votre époque soit on ne peut plus prospère. Nous commencerons par vous informer de votre chère santé, en suite (nous vous dirons) que nous avons été désireux d'entendre de vos nouvelles agréables. Heureusement votre chère lettre nous est arrivée, en nous avons rendu graces au Très-Haut de votre conservation. Vous nous annoncez l'arrivée de notre précédente billet entre vos mains. Vous avez compris nos paroles en nos reproches adressés à votre Seigneurie, sur ce que vous retranchiez de votre Correspondance vis-à-vis de nous en sus ce que vous prétendez qu'il n'y a pas motif à correspondance. Cela ne fait rien, nous avons compris (vos raisons) mais la force (de notre affection) nous entraîne vers vous, en nous

n'en avons pas moins voulu continuer notre
correspondance. Ainsi nous vous demandons
pardon pour nos nombreuses missives. La lettre
de Change sur notre cousin Bilas est arrivée
à votre Seigneurie de la part de notre cher
frère. Déjà nous la lui (au Cousin) avions
présentée. Vous recevrez à ce sujet de lui
(du Cousin) une réponse satisfaisante incluse.
Il est inutile de vous en dire davantage. Ceci
a été écrit à la hâte. C'est pourquoi vous
nous excuserez

N°22.

الجناب المكرم الرفيع الاعز الاجل الامجد السيد حسن
الحسيني حفظه الله تعالى بعد اهداء الاكرام وبث الشوق
والاهتمام لمشاهدة جنابكم بكل فرح وما يحبه الجمهور من
ادام الاحوال بمركز الخاطر ثم فوق ذلك مسرة وانتظرنا
من الجانب تقرير طقنا عن مختلف ما اذا صنعنا فرامل بجنابكم
معسيو بكوت المانع فيه جلالة بلادنا بحقه جميع ما
لا يستحسن بمرسى طنجة المزاج اللطيف ان يا بكم
ترجوكم تامروا بتسهيل الكتاب الى الاطبة الحسنة
فرنسه امين في محروسة البليدة طلب فسوف
عليه فيما انها الا ان عرفوا ما عندنا بكم بوجه من الوجوه
فنوصل مراسلة اعلام محبتكم بما يقتضيه الحد
وعلى المؤاخذة بتصويب فاعلموا الشريف وتتعلموا بنا
بما يليق والله تعالى يحفظكم

N°22.

الجناب الاكرم الاخ الاعز الاجل الامجد السيد احسن
المحترم حفظه الله تعالى غب اهدا الاكرام وبث
الشوق والهيام لمشاهدة جنابكم بكل خير و
رجاهيا المعروض اولا السوال عن كريم الخاطر
ثم قد مضى مدة ولم نظرنا من الجناب تحرير
يطمئنا عن صحتكم مع ان هذا ضد املنا بجنابكم
بعس يكون المانع خير فالان بادرنا برقمة
مجردا للاستفهاض عن رجاهيه المزاج اللطيف
ثانيا كي نرجوكم تامروا بتصدير الكتاب
الوصل طيه صحبه مرصه امينه الى محروسة
البليدة طلب جوابا" عليه وبما اننا الان من
قرب من جنابكم بوجودنا بوهران جنوصل
مراصله اعلام صحتكم بما يقتضى من الخدم و
عدم المواخذة بتضريعنا خاطركم السريف و
تشريفنا بما يلزم والله تعالى يحفظكم

N° 22. A sa Seigneurie très-distinguée, très chérie, très-honorable, très-glorieuse, le Sid Hassen, l'éminent. Que le Dieu très-haut le protège!

Après vous avoir présenté nos hommages et signalé notre désir ardent de voir votre Seigneurie en bien et en santé, la présente a d'abord pour objet de nous informer de votre chère personne, en (de nous plaindre) qu'il s'est écoulé un long espace de temps sans avoir vu aucune lettre de votre Seigneurie, qui nous tranquillisât sur votre santé: nous étions loin d'attendre cela de votre Seigneurie. Nous cependant à présumer que votre empêchement (à écrire) est pour le bien. Malgré cela nous nous empressons d'écrire, parce que nous désirons parvenir à savoir si votre état est bon et agréable.

Nous vous prions ensuite de faire parvenir les lettres

ci inclusses par une occasion sûre à la bien gardée la ville de Belida, en de demander réponse à leur Sujets; en pendant que nous sommes près de votre Seigneurie en nous trouvant à Oran nous pensons que votre Correspondance nous donnera un avis de votre Seigneurie pour ce qui lui sera nécessaire. Vous voudrez bien nous excuser pour le dérangement (Causé) à votre honorable personne, en (nous vous répétons) que vous nous serez honneur (en nous chargeant) de ce qui peut vous être nécessaire

Que le Dieu très-haut vous garde.

الحمد لله المعظم الاجل الذاكي الاكمل ابو الحبايل
مولانا السيد احمد العزاوي الله عنه امين السلام
عليكم ورحمة الله وبركاته وكذا بعد حمد الله
تعالى الهادي الخبير والكافية وبعد ايدكم الله ان العالم
عجل الكاتب الاعدل وحيد عصره كاتب الشيخ
اه هل سيدنا محمد الطيب قصار العدوانية وهو
العربي ابن عبد الله السيد محمد الطيب قدار
العدوانية في هذا اليوم بعد صلاة الظهر
وكذا لم يقبر رحمة الله عليه جميع المسلمين
وقلم الكاتب من عمله الجهل والله تبارك وتعالى
احياكم لنا حياة طيبة والسلام من الخديم ووفقه
الله كمنه

N°23.

الحمد لله المعظم الاجل الزاكى الاكمل ابو
العباس مولانا السيد احمد اعزه الله بمنه امين
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ولا زايد بعد
حمد الله تعالى الا الخير والعافية وبعد ايدكم
الله ان العالم الاجل

——— الكاتب الاعدل وحيد عصره كاتب النشخ
الاجل سيدى محمد العربى ابا عبد الله السيد محمد
الطبال قد صار لعبد الله بى هذا اليوم بعد صلاة
الظهر ولا زال لم يقبر رحمة الله عليه (و على)
جميع المسلمين و ملّة الكاغد من عجلة الحمل
والله تبارك و تعالى احياكم لنا حياة طيبة
والسلام من الخديم وفقه الله بمنه

N°23. Louange à Dieu !

A l'Honorable, le très-glorieux, le pur, le parfait Bou l'abba, notre maître Sidi Hamed que Dieu le chérisse par sa bonté; ainsi soit-il. Que le salut, la miséricorde et la bénédiction de Dieu soient sur vous en rien de plus. (à dérivez) Après avoir loué le Dieu très-haut, que le bien en la santé, et après (vous avoir souhaité également) que Dieu vous aide; (Nous vous instruisons) que le Sieur Mohamed Cobbal, le savant, le très-glorieux, l'écrivain, le très juste l'unique de son temps, écrivain du très-glorieux scheik Sidi Mohamed el Arby Abou Abdallah, a obtenu le pardon de Dieu (est mort) aujourd'hui

après la prière du Dou, et n'est pas encore
inhumé. Que Dieu répande sa miséricorde
sur lui et sur tous les Musulmans. Le peu
de papier (la brièveté du billet) vient de l'em-
pressement du porteur (à partir.)

Que Dieu (qu'il soit béni et élevé) vous
donne une heureuse vie!

Salut de la part du Serviteur. Que Dieu
le protége!

N° 24.

والله يقينا واياكم على خير بجاه وان فدرك الشقيه عنا
بالسوال فنحن على غير اسوا ما نجده من الم اشتكم
وطول البعد فنطلب من الله تبرك وتعالى ان يلم شعثنا
من وجهكم هو نعم المولا ونعم النصير
وسلام مجدد عليكم وشرفنا مضرتكم
العليه وعلى من لاذ بكم وبسماحتكم من
كافة وعامة فتولوا جمع خاصها ولبيب خيرها
عنبرها السيد فلان وسلام على القارى وعلى
المستمع وعلى كافة المسلمين امين والسلام
من الشيخ فلان غفران الله مع امين

والله يميتنا واياكم على خير بجاه وان فدرك
الشفيعة عنا بالسوال فنحن على خير اسوا ما
نجده من الم اشتكم وطول البعدكم نطلب
من الله تبرك وتعالى ان لم يحرمنا من وجهكم
هو نعم المولا ونعم النصير وسلام مجدد
عليكم وثم على حضرتكم العليه وعلى من
لاذبكم وبسماحتكم من كاجة وعامة فتولى
فتح ختامها وطيب عنبرها السيد جلان و
سلام على القارى وعلى المستمع وعلى كاجة
المسلمين امين والسلام من الشيخ
جلان كان الله مع امين

Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft

N.° 24.

Fragment de lettre.

Que Dieu nous accorde une bonne fin aux uns en aux autres par sa volonté. Si vous voulez bien vous informer de nous, nous sommes très-bien, excepté que nous souffrons de votre absence en de votre grand éloignement. Nous demandons à Dieu, qu'il soit béni en élevé, de ne pas nous priver de la vue de votre visage. Lui, (Dieu) le meilleur des maîtres en des protecteurs.

Que le salut soit sur vous, sur votre seigneurie élevée, en généralement sur tous ce qui dépend de vous en de votre bienveillance soit, (je le désire) que le musc et le

Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft

parfum d'ambre se répandent sur le sien un tel Salut sur le lecteur et l'auditeur, et sur tous les Musulmans. Ainsi soit-il.

Salut de la part du Scheik un tel. Que Dieu soit avec lui! Ainsi-soit-il!

اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى فما ربحت تجارتهم وما كانوا
مهتدين مثلهم كمثل الذي استوقد نارا فلما اضاءت ما حوله ذهب الله بنورهم
وتركهم في ظلمات لا يبصرون صم بكم عمي فهم لا يرجعون او كصيب من السماء
فيه ظلمات ورعد وبرق يجعلون اصابعهم في اذانهم من الصواعق حذر الموت والله
محيط بالكافرين يكاد البرق يخطف ابصارهم كلما اضاء لهم مشوا فيه
واذا اظلم عليهم قاموا ولو شاء الله لذهب بسمعهم وابصارهم ان الله على كل
شيء قدير

يوفيهم الله شيء ذلك اليوم ولغيهم نضرة وسرورا وجزاهم بما صبروا
جنة وحريرا متكئين فيها على الارائك لا يرون فيها شمسا ولا زمهريرا
ودانية عليهم ظلالها وذللت قطوفها تذليلا ويطاف عليهم بآنية من فضة

N°25

اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى فما ربحت
تجارتهم وما كانوا مهتدين مثلهم كمثل الذى استوقد
نارا فلما اضاءت ما حوله ذهب الله بنورهم وتركهم
فى ظلمات لا يبصرون صم بكم عمى فهم لا يرجعون
او كصيب من السماء فيه رعد وبرق يجعلون اصابعهم
فى اذانهم من الصواعق حذر الموت والله محيط
بالكافرين يكاد البرق يخطف ابصارهم كلما
اضاء لهم مشوا فيه واذا اظلم عليهم قاموا ولو
شاء الله لذهب بسمعهم وابصارهم ان الله على كل
شئ قدير

فوفيهم الله شر ذلك اليوم ولقيهم نضرة وسرورا
وجزاهم بما صبروا جنة وحريرا متكئين فيها على
الارائك لا يرون فيها شمسا ولا زمهريرا و
يطوف عليهم ولدان مخلدون اذا
رايتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا

Passages du Coran. 2e Surate.

N°25.

Malheur à ceux qui mahiquent de l'erreur avec connaissance de cause; leur commerce ne leur profitera pas; ils sont dans une mauvaise voie. Semblable à celui qui voudrait exciter de la flamme en qui, après avoir illuminé tout autour de lui, Dieu lui enlèverait ses lumières et le laisserait dans les ténèbres: il ne verra pas. Les sourds, les muets, les aveugles ne seront pas convertis, et comme dans l'orage du ciel, accompagné de tonnerre et d'éclairs ils mettront leurs doigts dans leurs oreilles par crainte de la tempête amenant la mort; mais Dieu enveloppera les Infidèles. Et de même que la foudre éblouira leurs yeux

toutes les fois que (Dieu) les éclairera ils iront vers lui.
Comme aussi s'il répand les ténèbres sur eux, ils
seront arrêtés; car si Dieu veut il leur enlèvera
l'ouïe et la vue, parce que Dieu est puissant sur
toutes choses.

Chapitre du Temps.

Dieu leur enlèva leur affliction. De ce jour il leur
donna la splendeur et la joie; il les récompensa
de leur patience par un jardin et des vêtements de
soie. Couchés dans ces jardins sous le feuillage
ils n'y sentent ni les ardeurs du soleil, ni le froid.
Il les a entourés d'enfants éternels qu'on prendrait
en les voyant pour des perles éparpillées.

Table.

1re Pièce. Avis de la nomination d'un chef.

2e — id. — Acte de vente et homologation de la pièce.

3e — id. — Compte de répartition de part de prise.

4e — id — Consultation légale.

5e — id. — Lettre particulière.

6e — id. — Ordre d'inscrire des cavaliers au service.

7e — id — Acte de procuration.

8e — id. — Pièce chantée pendant la nuit par les Mouezins en l'honneur de l'empereur de Maroc. — Passage de la vie de Sebid-le-Poëte.

9e — id. — Histoire racontée par Aben Aetsem.

10e, 11e 12e, 13e, 14e 15e 16e, 17e en 18e pièces, Proverbes.

19e Pièce? Le Soleil et le vent, Fable.

20e — id. — Les deux Coqs. — Les loups, Fables.

21e, 22e id. — Lettres d'Amis.

23e — id. — Lettre de faire part.

24e — id. — Lettre de compliment : Fragments.

25e — id. — Passages du Coran.

D: De
332

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

ULB Halle 3/1
000 871 044

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-17449/fragment/page=00000115